

Ambrus István:

A 21. századi technológiai modernizációra adható jogi válaszok interdiszciplináris megközelítésben, különös tekintettel a büntetőjogra

PD_18, NKFI-azonosító: 128394

PROJEKT ZÁRÓ BESZÁMOLÓ

36 hónapos, *A 21. századi technológiai modernizációra adható jogi válaszok interdiszciplináris megközelítésben, különös tekintettel a büntetőjogra* című posztdoktori kutatásom során három nagy témakör, a compliance (megfelelés), a mesterséges intelligencia, illetve a kiberbűnözés témaköreit vizsgáltam interdiszciplináris megközelítésben, büntetőjogi fókusszal. Az alábbiakban éves bontásban mutatom be a kutatási eredményeket, mindhárom év vonatkozásában külön kitérve a kutatás nyomán született tanulmányokra, szakkönyvekre/monográfiákra, megtartott tudományos/szakmai előadásokra, valamint az eredményeknek az egyetemi oktatásban, illetve – ahol ilyenre sor került – a jogalkotásban való hasznosulására.

I. KUTATÁSI ÉV

A kutatás első évében a 21. századi vállalati működés témakörében nélkülözhetetlen és a modern technológiák által is gyökeres átformálódás alatt lévő *compliance* kérdéskörének törekedtem minél szélesebb körű feltárására. A compliance alapvetően a jogszabályoknak, illetve a külső-belső etikai előírásoknak megfelelő vállalati működést jelenti, a vállalat fogalomkörébe pedig magánszférabeli és közszolgálati (állami) munkáltatók egyaránt bevonásra kerülnek. A témakör megközelítése kiemelten interdiszciplináris szemléletet igényelt, hiszen számos jogterület (magánjog, munkajog, közigazgatási jog, büntetőjog, versenyjog, stb.) mellett közgazdasági és informatikai ismeretek figyelembe vételét is igényli. Az egy éves kutatás alatt, a pályázatban vállaltaknak megfelelően – illetve azt a számszerűségben túl is teljesítve – összesen hét szaktanulmányt készítettem, közülük három angol nyelven, nemzetközi (köztük egy A kategóriás, Q4-es) folyóiratban került publikálásra. Vezető kiadó gondozásában jelent meg továbbá egy általam szerkesztett és társszerzővel írott szakkönyv, valamint sor került a megfelelő számú külföldi és hazai konferenciákon történő előadásra, illetve az egyetemi oktatásba is becsatornáztam a kutatás eredményeit.

1. Tanulmányok

Ami a szakfolyóiratokban publikált tanulmányokat illeti, a compliance témakörének sokrétűségére figyelemmel igyekeztem a lehető legszélesebb körben mozogni a részkérdések feltérképezése során, az alábbiak szerint.

Jogtörténeti és dogmatikai szempontból jelentős, csaknem 2 ív terjedelmű munkám jelent meg 'A panaszok és a közérdekű bejelentések hazai szabályozásának történeti fejlődése' címmel, a *Közjogi Szemle* (A kategóriás hazai folyóirat) 2019/1. számában. E tanulmányban definiáltam a közérdekű bejelentést, majd a panaszjog (a külföldi terminológia szerint: whistleblowing) fejlődését a régi történeti korszakoktól kezdődően kísértem végig napjainkig, érintve valamennyi hazai panasztörvényt, illetve az EU új bejelentővédelmi irányelvére figyelemmel kitértem a jelen jogalkotási feladataira is.

Előbbi munka továbbfejlesztett változatát angol nyelven is elkészítettem (címe: 'The Development of Complaint and Public Interest Disclosure Regulation in Hungary'), amely a

Journal on European History of Law című, A kategóriás, Q4-es, a külföldi egyetemeken és kutatóhelyeken által is magasán jegyzett nemzetközi jogtörténeti szakfolyóirat 2019/2. számában jelent meg.

A kategóriás hazai folyóiratban a Jogesetek Magyarázata (JeMa) 2019/1. számában jelent meg 'Az Emberi Jogok Európai Bíróságának határozata a Matúz kontra Magyarország ügyben – A véleménynyilvánítás szabadsága és a közérdekű bejelentés, valamint a munkavállaló titoktartási kötelezettségének összefüggései' című esetelemző szaktanulmányom. Ebben a Magyarországot érintő, a whistleblowing témaköréhez kapcsolódó EJEB-döntést elemeztem, kitérve a kapcsolódó esetjogra és a döntés gyakorlati jelentőségére.

Angol nyelven írt és az Annals of the Timisoara West University Law Series c. nemzetközi folyóirat 2018/2. számában (illetve a Journal of Eastern-European Criminal Law című folyóirat 2018/2. számában másodközlésben) jelent meg munkám 'Compliance Activities Against Fraud and Corruption in Hungary' címmel, egy tanulmányi pont viszonylatában a gyakorlati compliance szakember Farkas Ádám társszerzőségével írt tanulmányom. A munkában a csalás és korrupció elleni fellépés lehetőségei körében mutattuk be a compliance eszközeit, kitérve a legutóbbi időszakban egyre nagyobb jelentőségű IT, FDA (forensic data analytics) és a whistleblowing eseteire.

A kutatási tervnek megfelelően, külön tanulmányban foglalkoztam a nemzetközi bíróságok és a vonatkozó szakirodalom jelenlegi vizsgálódásainak homlokterében álló, büntetőjogi természetű, de legújabbban más jogágakat is érintően, az interdiszciplinaritás igényével tárgyalt alapelv, a ne bis in idem (kétszeres vagy többszöri értékelés tilalma) kérdéskörével. Az EJEB és az Európai Unió Bíróságának esetjogát, a hazai alaptörvényi és más törvényi szabályozást és gyakorlatot a szükséges szakirodalom feltérképezésével mutattam be, kitérve természetesen a compliance kérdésköre szempontjából releváns problémákra is. A tanulmány az Európai Tükör című folyóirat 2019/3. számában jelent meg.

Az Európai Unió Parlamentje több éves előkészítés után, 2019 áprilisában fogadta el új Irányelvét az uniós jog megsértését bejelentő személyek védelméről. Ezen irányelv implementálására 2021-ig kaptak határidőt a tagállamok, erre figyelemmel is alapvető jelentőségű volt a kutatás keretében részletesen elemezni az új uniós instrumentumot, kitérve a belső jogalkotási teendőkre is. Az irányelvet, illetve a témához kapcsolódó új kormányrendeletet önálló tanulmányban elemeztem a Közjogi Szemle 2020/1. számában.

2. Szakkönyv

A kutatási tervben szerepelt az első éves kutatás eredményeinek önálló kötetbe foglalása. Erre egy általam szerkesztett és írt – egyes gyakorlati fejezetekben vonatkozásában Farkas Ádám társszerző bevonásával készült, lábjegyzeteltsége és a szakirodalom részletes feldolgozása miatt monografikus igényűnek tekinthető – szakkönyv keretében kerül sor, melynek címe: *A compliance alapkérdései – Az etikus vállalati működés elmélete és gyakorlata*. E munkában 269 oldalon elemezzük a compliance kérdéskörét, önálló fejezeteket szentelve a compliance foglamának és kialakulásának, a whistleblowingnak, a bűnügyi compliance-nek, a modern technológia és a compliance összefüggéseinek, az ún. internal investigation-nek (vállalati belső visszaélésvizsgálat), a compliance érzékeny iparágaknak, a compliance szabványosításának stb. Részletesen áttekintést tartalmaz továbbá az angolszász és a német szabályozásról és szakirodalomról, gyakorlatról. A kötet 2019 végén jelent meg, azt pedig, hogy szakmai fogadtatása széles körű és kedvező volt, jól jelzi, hogy nem csupán jogász, hanem közgazdász szerző tollából is jelent meg róla recenzió (Magyar Jog 2020/5. és Pénzügyi Szemle 2021/1.). Végül kiemelem, hogy a Wolters Kluwer Kiadó 2021-ben 3 kötetes sorozatot hívott életre *Magyarázat a compliance jogszabályairól* címmel, amelynek főszerkesztője és társszerzője vagyok. Az első kötet megjelenése 2021 október végére várható.

3. Tudományos előadások

A projekt keretében az alábbi előadásokat tartottam meg (cím, konferencia, helyszín és időpont megjelölésével):

- Thoughts on the New Proposal for a Directive of the European Parliament on the protection of persons reporting on breaches of Union law [Gondolatok az Európai Parlament új visszaélést bejelentő személyek védelméről szóló irányelvének tervezetéről]; XIth Days of Law c. konferencia; Masaryk University, Brno, Csehország, 2018. november 16.
- Az új Európai Unió whistleblower- (közérdekű bejelentő) védelmi jogszabály-tervezet; In Medias Res-kör, Szakmai műhelybeszélgetések; ELTE-ÁJK, Budapest, 2019. január 10.
- A panaszok és a közérdekű bejelentések hazai szabályozásának történeti fejlődése; Társaságok és vállalatok – jog és közgazdaságtan c. konferencia; PPKE-JÁK, Budapest, 2019. április 26.
- A ne bis in idem elvének értelmezése az Európai Unió Bíróságának gyakorlatában; ELI Hungarian HUB, Magyar ügyek az Európai Unió Bírósága előtt c. konferencia, ELTE-ÁJK, Budapest, 2019. június 07.
- Whistleblowing – theoretical and practical issues [Közérdekű bejelentés – elméleti és gyakorlati kérdések]; 4th Annual CEENELS Conference Legal Innovativeness in Central and Eastern Europe c. konferencia; Higher School of Economics & University of Graz szervezésében; Moszkva, Oroszország, 2019. június 15.

4. Egyetemi oktatás

Az ELTE-ÁJK-n végzett felsőoktatási tevékenységem keretében, valamint a külföldi egyetemeken vendégoktatóként tartott előadásokon is részletesen foglalkoztam a compliance témakörével. A hazai jogászképzésben a Büntetőjog 5., illetve a Szabálysértési jog tantárgyak keretében, a gazdasági bűncselekmények oktatásánál nyílt erre mindenekelőtt lehetőségem. Emellett évek óta előadom külföldi és hazai hallgatóknak az Introduction to the Hungarian Substantive Criminal Law c. fakultatív tárgyat, amelynek a Büntető Törvénykönyv korrupciós bűncselekményekről szóló előadási anyagába tudtam bevonni a whistleblowing témakörét. Szintén tananyagot képezett a compliance kérdése az ELTE Jogi Továbbképző Intézete által ismét meghirdetett és képzésfelelősként általam felügyelt Gazdasági büntetőjog szakjogász posztgraduális képzésben. Kiemelem, hogy 2019 februárjában 2 hetet a belgiumi Gent University-n, továbbá 2019 szeptemberében 5 napot a svédországi Lund University-n töltöttem, és mindkét említett egyetemen kutatásokat folytattam, valamint előadásokat tartottam egyebek mellett a compliance és vállalati visszaélés témakörökben.

A 2019/2020. tanév II. félévében pedig a kutatás első évében elért eredményeket mutattam be, ugyancsak az ELTE-ÁJK-n 'A vállalati compliance alapjai' c. fakultáció keretében. Ezt a kurzust 20 hallgató vette fel. A koronavírus-járvány miatt 2020 márciusában online oktatásra álltunk át, így a félév második felében videókonferencia előadásokkal láttuk el a hallgatókat, emellett beadandó dolgozatokkal értékeltém a féléves munkájukat. Tananyagot a fent említett szakkönyvünk képezett.

Végül kiemelendő, hogy számos évfolyam- és szakdolgozat konzulense voltam a compliance, a jogi személy büntetőjogi felelőssége, illetve egyes gazdasági bűncselekmények témakörei kapcsán.

II. KUTATÁSI ÉV

A kutatás második évében a 21. század egyik legnagyobb kihívásának tekinthető, a társadalom életének minden szegmensét forradalmian átalakító *mesterséges intelligencia* (MI) kérdésköre állt a kutatásaim fókuszában. Az MI által vezérelt, önműködő rendszerek lényegi ismérve, hogy az ún. deep vagy machine learning révén nem kiszámítható eredményeket érnek el, így az emberi gondolkodást lényegesen jobban modellezzik, mint egy egyszerű automatikusan működő szerkezet. Alapvető fontosságú az MI alkalmazása az önvezető járművek, a drónok, az okoszerződések, az orvostudomány, stb. körében.

1. Tanulmányok

Az egy éves kutatás alatt – amelyet a koronavírus-világjárvány jelentősen befolyásolt – hat tanulmány készült el, amelyek egy része már megjelent, illetve megjelenés alatt áll. E tanulmányok közül kettő angol nyelven fog megjelenni:

- *Rethinking the essential elements of substantive criminal law in the light of Artificial Intelligence*, Review of Central and East European Law c. folyóirat (Q2, impakt faktor: 0,433).

- *Criminal Law and Artificial Intelligence: Challenges and Considerations* (társszerző: Mezei Kitti; In: Chronowski & Szentgáli-Tóth: New challenges on an old legal framework: the human-centered regulatory approach of AI and different branches of law c. tanulmánykötet, Routledge, 2022)

A COVID-19 járvány a kutatás kiegészítésére is ösztönzött, melynek eredményeit – mivel e kutatás jelentősen átnyúlt a harmadik kutatási évre – az utolsó pontban látom célszerűnek összegezni.

Kiemelem, hogy a hazai jogirodalomban az MI és a büntetőjog kérdéseit elsőként legrészletesebben elemző, közel 2 ív hosszúságú tanulmányom jelent az A kategóriás Állam- és Jogtudomány 2020/4. számban, *A mesterséges intelligencia és a büntetőjog* címmel.

PhD hallgatóm, Orosz Noémi társszerzősége mellett egy ugyancsak aktuális témát, az elektromos rollerek és a segway-ek közlekedési, szabálysértési és büntetőjogi szabályozásának lehetőségeit vizsgáltuk egy szintén A kategóriás, vezető jogtudományi folyóiratban, a Magyar Jogban megjelent cikkünkben (*Száguldó elektromos rollerek és segway-ek nyomában: a 21. századi közlekedési eszközök egyes szabályozási problémái*, Magyar Jog 2020/1.). Ezen írás kapcsán kiemelem, hogy abban mind a forgalomban lévő KRESZ-kommentárnak, mind a Belügyminisztériumnak az elektromos rollerek jogi státuszával kapcsolatos állásfoglalását kritika tárgyává tettük, amit az igazságszolgáltatásban a Legfőbb Ügyészség vett át, továbbá fontos támpontul szolgált a jogalkotás számára is a hamarosan várható KRESZ-módosításhoz is (lásd: <https://telex.hu/belfold/2021/09/10/kismotor-is-kerekpar-is-kesz-az-e-rollerekrol-szolo-kresz-modositasi-javaslat>).

2. Szakkönyv/monográfia

A második évre önálló kötet elkészítése nem szerepelt a kutatási tervben, ehelyett a második és a harmadik év kutatásai (utóbbinak középpontjában a digitalizáció büntetőjogi vonatkozásai állnak) jelesek egy közös kötetben a Wolters Kluwer Kiadó gondozásában, továbbá a legfontosabb megállapítások angol nyelven egy rövidebb munkában (lásd lejjebb).

3. Tudományos előadások

A projekt keretében az alábbi előadásokat tartottam meg (cím, konferencia, helyszín és időpont megjelölésével):

„A Google térkép miatt tettem!” – A mesterséges intelligencia és a büntetőjog” Kutatók Éjszakája 2019 [Budapest, ELTE-ÁJK, 2019. szeptember 27.]

„A 21. századi modernizációra adható büntetőjogi válaszok” Az OKRI, az ELTE-ÁJK Büntetőjogi Tanszéke és az ÜOE (ÜL) A technológiai modernizáció és a büntetőjog c. konferenciája [Budapest, OKRI, 2019. szeptember 27.]

„A mesterséges intelligencia büntetőjogi aspektusai” A Magyar Tudomány Ünnepe keretében Az új technológiák és a jog c. konferencia [Budapest, TK JTI, 2019. november 14.]

„Önvezető járművek és a büntetőjogi dogmatika újragondolása” A Magyar Tudomány Ünnepe keretében Az önvezető járművek által okozott balesetek felelősségi kérdései c. konferencia [Budapest, OKRI, 2019. november 20.]

„Artificial Intelligence and Criminal Liability” Cyberspace 2019 [Brno, Csehország, Masaryk Egyetem, 2019. november 30.]

A 2020-ban kitört Covid19-világjárvány miatt a második kutatási évben több konferencia-előadás is elmaradt, ezeket azonban, megfelelő számban, a harmadik kutatási évben, elsősorban online konferenciák keretében pótoltam:

„Az önvezető járművek és a büntetőjog” NKE Szent György Szakkollégium Kiber Szakmai Műhelye „A mesterséges intelligencia” c. workshopja [Budapest (online), NKE, 2021. március 03.]

„A büntetőjog-dogmatika újragondolása a mesterséges intelligencia tükrében” TK JTI „A mesterséges intelligencia jogi környezetének kihívásai” c. konferencia [Budapest (online), TK JTI, 2021. május 20.]

„A mesterséges intelligencia a büntetőjogban” TK JTI „A mesterséges intelligencia szabályozási kihívásai különböző jogágak szemszögéből” c. konferencia [Budapest (online), TK JTI, 2021. május 27., Mezei Kittivel közösen]

„Az autonóm járművek felelősségi és szabályozási kérdései a büntetőjogban” [Győr (online), SZE ÁJK, 2021. június 21.]

„Criminal Law and Artificial Intelligence: Challenges and Considerations” ICON Mundo Conference [New York (online), USA, The International Society of Public Law, 2021. július 09., Mezei Kittivel közösen]

4. Egyetemi oktatás

A 2019/2020. tanév I. félévében sikeresen hirdetem és tartottam meg az ELTE-ÁJK-n fakultatív tárgyként 'A 21. századi modernizációra adható jogi válaszok' című tantárgyat. Ennek keretében a kutatás mindhárom évének kérdéseit feldolgoztuk a hallgatókkal; emellett saját és vendégelőadások mellett a hallgatók is szerepeltek rövid prezentációkkal, továbbá interaktív feladatmegoldásokba is bevontam őket. A kurzust 44 hallgató teljesítette, írásbeli beadandó feladat benyújtásával.

A mesterséges intelligencia, a közlekedési büntetőjog, az önvezető járművek és a drónok kapcsán számos évfolyam- és szakdolgozat konzulense voltam. Kiemelkedő sikert ért el továbbá egy hallgatóm a XXXIV. OTDK Állam- és Jogtudományi Szekció, Büntetőjog II. Tagozatában: Hodula Máté „Az autonóm járművek hatása a közlekedési büntetőjog fejlődésére” című dolgozatával I. helyezést szerzett, valamint a szekció különdíját is elnyerte (PPKE-JÁK, 2019). Hodula Máté ezt követően az ELTE-ÁJK Büntetőjogi Tanszékén, konzulensi tevékenységem mellett megkezdte PhD doktori tanulmányait, amelynek keretében a klasszikus bűncselekményfogalom és a mesterséges intelligencia összefüggéseit is kutatja, már számos tanulmánya megjelent, illetve konferenciaelőadásokat is tartott angol és magyar nyelven egyaránt.

Végül 2019-ben opponensként jártam el Mezei Kitti: Büntetőjogi válaszok az informatikai kihívásokra c. PhD dolgozata mellett (PTE-ÁJK).

III. KUTATÁSI ÉV

Az utolsó, harmadik kutatási év az eredeti tervek szerint a kibercselekmények/digitális bűncselekmények kérdéskörének feldolgozását tűzte ki célul. Erre sor került, ugyanakkor, ahogy arra fentebb már történt utalás, a Covid19-világjárvány jelentősen átformálta nemcsak a kutatás tartalmát, hanem a kutatási lehetőségeket is. Utóbbi körben kiemelendő, hogy több, általam elnyert külföldi kutatási ösztöndíj kapcsán halasztást volt szükséges kérni, továbbá a konferencia-szereplések is csak online formában valósulhattak meg. A tartalom módosulására pedig az szolgált indokul, hogy a Covid19-cel kapcsolatos hírek, esetek – a közösségi média lényegében 0-24 órás közvetítése miatt – lényegében folyamatosan követhetőek voltak. Másik oldalról pedig számos, az utóbbi 100 évben nem, vagy csupán alig vizsgált büntetőjogi kérdés is ismét felszínre hozott a járvány. Erre figyelemmel, az eredeti tervhez képest jelentős mértékben kitágítottam a kutatást, hiszen a kijárási és más korlátozások miatt a bűnözés jelentős része is a kibertérbe költözött át 2020-ban, amely körülmény megítélésem szerint hosszútávon is éreztetni fogja a hatását.

1. Tanulmányok

Az utolsó év során hat, már publikált munka készült el a posztdoktori kutatás keretében, emellett további négy publikáció áll megjelenés alatt. E körben kiemelendő nemzetközi publikációk:

- *The COVID-19 pandemic and Hungarian substantive criminal law*. Zeitschrift für Internationale Strafrechtsdogmatik 2021/7-8. 462-471. p. – az egyik legrangosabb nemzetközi büntetőjogi szakfolyóiratban közölt tanulmányt a járvány és a magyar büntető anyagi jog összefüggéseiről, kitekintéssel a digitalizáció által különösen érintett deliktumokra.

- *The New Regulation of Money Laundering in Hungary*, Journal of Money Laundering Control (társszerző: Mezei Kitti, megjelenés alatt, Q2, impakt faktor: 1,490)

2. Szakkönyv/monográfia

A második és a harmadik kutatási év összegző köteteként jelent meg a *Digitalizáció és büntetőjog* c. monográfiám a Wolters Kluwer Kiadó gondozásában 2021 nyarán. A 328 oldalas (több mint 20 íves terjedelmű) kötetben részletesen foglalkoztam a 21. századi technológiai modernizációnak a büntető anyagi jogra gyakorolt hatásaival. A büntetőjog általános része körében olyan alapvető dogmatikai intézmények újragondolását végeztem el, mint a bűncselekmény fogalma, az elkövetési tárgy, a (kvázi) nyitott törvényi tényállás, az előkészület, az alkalmatlan kísérlet, a kötelező szankciók, illetve az elektronikus adat végleges hozzáférhetlenné tétele. A különös rész körében kimunkáltam az ún. szoros és tágabb értelmű digitális bűncselekmények kategóriáit. Előbbi alatt például a készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel vagy az adatokkal kapcsolatos deliktumok érthetőek, utóbbi körben pedig olyan bűncselekmények szerepelnek, mint például a gyermekpornográfia, a pénzmosás, vagy a zaklatás. Ezt követi a digitalizáció legújabb eredményeinek büntetőjogi megítélését bemutató fejezet. Elsőként a mesterséges intelligencia és az önvezető járművek kérdésköre igényelt áttekintést. Majd az új típusú közlekedési eszközök (például elektronikus roller, segway), illetve a szexuális önrendelkezés elleni támadások (így deepfake, revenge porn, upskirting, cyberflashing) mikénti értékelését vizsgáltam. A kötet két exkurzussal zárul: az első az utóbbi évet alapjaiban meghatározó COVID-19 koronavírus-járványnak, a másodikat egy a

digitalizáció miatt is jelentős változásban lévő társadalmi megítélésű deliktum, az állatkínzás kérdéskörének szenteltem. Kiemelhető, hogy e kötetet nyújtottam be az ELTE-ÁJK-n *habilitációs eljárásom* alapjául, amely 2021. június 03. napján indult meg, a nyilvános előadások kitűzése 2021 október végére várhatóak.

A Covid19-világjárvány büntetőjogi hatásainak vizsgálata érdekében 2020. november 06. napján „COVID-19 és büntetőjog” címmel online konferenciát szerveztem az ELTE-ÁJK-n, amelynek keretében 7 tanszéki kolléga tartotta meg előadásait, egyebek mellett a büntető és szabálysértési jog, az egészségügyi mikroallokáció, az online rémhírterjesztés és közveszéllyel fenyegetés kérdései kapcsán (<https://www.ajk.elte.hu/content/covid-19-es-buntetojog-konferenciabeszamolo.t.5452>). A konferencia előadásainak szerkesztett változatát, kiegészülve további írásokkal, 2021 tavaszán önálló tanulmánykötetben jelentettük meg, melynek szerkesztési teendőit jómagam láttam el. A kötet adatai: Ambrus István (szerk. és társszerző): *COVID-19 és büntetőjog. Az emberi egészség, a köznyugalom és más jogtárgyak védelme járvány idején*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2021: https://jog.tk.hu/uploads/files/Ambrus-Istvan_Covid19-es-buntetojog.pdf

A posztdoktori kutatás vállalásai között szerepelt a legfontosabb tudományos eredmények angol nyelven történő megjelentetése. Erre egy neves nemzetközi kiadó, a brit Routledge gondozásában kerül sor. A 10 íves, Mezei Kittivel közösen írt kéziratot a kiadó publikálásra elfogadta, megjelenése 2022 elejére várható, *Modern technologies and the criminal law* címmel.

3. Tudományos előadások

A projekt keretében az alábbi előadásokat tartottam meg (cím, konferencia, helyszín és időpont megjelölésével):

„Az állatkínzás bűncselekményének jogi tárgyai, egyes dogmatikai kérdései, valamint de lege ferenda szabályozása” - A jogrendszer reagálóképessége 2010–2018” [Budapest, TK JTI, 2020. október 29.]

„Szabálysértési tényállások és gyakorlatuk koronavírus-járvány idején” A Magyar Tudomány Ünnepe keretében az ELTE-ÁJK Büntetőjogi Tanszék által szervezett „COVID-19 és büntetőjog” című konferencia [Budapest (online, ELTE-ÁJK, 2020. november 06.)]

„The Future of Criminal Law in Hungary – how cybercrime, AI and COVID-19 influence criminal legislation?” The Law of Future – the Future of Law [Pozsony (online), Szlovákia, Pán-Európai Egyetem, 2020. november 19.]

„New Sexual Offences in the Cyber World” Cyberspace 2020 [Brno (online), Csehország, Masaryk Egyetem, 2020. november 26.]

„A koronavírus-járvány és a büntetőjog” Jogi diagnózisok: a COVID-19 világjárvány hatásai a jogrendszerre. A magyar jogrendszer reakcióképessége 2010 és 2018 között NKFI projekt és a TK Epidemiológia és Jogtudomány (EpiLaw) projekt keretében készülő tanulmánykötet fejezeteinek nyilvános kéziratvitája [Budapest (online), TK JTI, 2020. december 10.]

„Hollán Miklós: „A járványügyi szabályszegés „dekriminalizációja”: felemás büntetőpolitikai félfordulat járvány idején” – előzetesen felkért hozzászólás. Jogi diagnózisok: a COVID-19 világjárvány hatásai a jogrendszerre. A magyar jogrendszer reakcióképessége 2010 és 2018 között NKFI projekt és a TK Epidemiológia és Jogtudomány (EpiLaw) projekt keretében készülő tanulmánykötet fejezeteinek nyilvános kéziratvitája [Budapest (online), TK JTI, 2020. december 10.]

„Élet, testi épség, egészség elleni bűncselekmények és a COVID-19” Életvégi döntések a járvány idején – az ELTE-ÁJK Büntetőjogi Tanszékének konferenciája a koronavírus-járvány kapcsán felmerülő életvédelmi kérdésekről [Budapest (online), ELTE-ÁJK, 2021. január 29.]

„The COVID-19 pandemic and Hungarian substantive criminal law” Bratislava Legal Forum 2021 [Pozsony (online), Szlovákia, Comenius Egyetem, 2021. április 22.]

4. Egyetemi oktatás

A 2019/2020. tanév II. félévében hirdetem meg az új monográfiához kapcsolódó fakultatív kurzusom, Digitalizáció és büntetőjog címmel. A kurzust 50 hallgató vette fel. A pandémia kapcsán 2020 márciusától annak kapcsán is át kellett térnünk online oktatás, amely körülmény nem vált a kurzus és a hallgatók hátrányára. Írásbeli beadandók mellett prezentációk is színesítették az órákat, amelyekből rengeteg inspiráció származott a könyv befejezéséhez. Egy hallgató továbbá empirikus kutatást is végzett a cyberflashing jelenés kriminalizálásának szükségessége témakörében, amely a könyvben ugyancsak felhasználásra került.

Emellett ismét számos hallgató jelentkezett a digitalizáció és a büntetőjog témakörébe eső évfolyam- és szakdolgozat megírására, továbbá OTDK-dolgozat is született Tanszékünkön e kérdéskörökben.

Ugyancsak kiemelendő, hogy 2 új PhD hallgatóm is az e kutatási év témakörébe eső témát választott. Grund Borbála az online bűncselekményekkel foglalkozik, egy – ugyancsak konzulensi tevékenységem mellett írt – dolgozatával ezt megelőzően II. helyezést nyert el az OBH által kiírt Mailáth György tudományos pályázaton. Daniné Polák Viktória pedig a járványügy büntetőjogi vonatkozásai kapcsán kezdte meg PhD tanulmányait 2021 szeptemberében.

* * *

A fentiek alapján, álláspontom szerint az NKFIH posztdoktori kiválósági programja keretében megkötött kutatási támogatási szerződésben a kutatás 36 hónapjára vállaltakat maradéktalanul teljesítettem, erre figyelemmel kérem a tisztelt NKFIH-tól projekt záró beszámolóim szíves elfogadását.

Jelen beszámolóban írtak bármely pontja kapcsán, további esetlegesen szükséges felvilágosítás igénye esetén természetesen mindenben állok a tisztelt NKFIH rendelkezésére.

Budapest, 2021. szeptember 30.

Dr. Ambrus István
vezető kutató